

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobkyně: **Z. S.**, zastoupena JUDr. Stanislavem Kaliňákem, advokátem se sídlem Kovářská 127, Kroměříž, proti žalovanému: **Krajský úřad Zlínského kraje**, se sídlem tř. Tomáše Bati 21, Zlín, za účasti osob zúčastněných na řízení: **1) M. S., 2) K. S.**, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 5. 9. 2006, č. j. 29 Ca 110/2004 – 105,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 5. 9. 2006, č. j. 29 Ca 110/2004 – 105, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 5. 9. 2006, č. j. 29 Ca 110/2004 - 105, zamítl žalobu podanou žalobkyní (dále jen „stěžovatelka“) proti rozhodnutí Krajského úřadu Zlínského kraje, odboru územního plánování a stavebního řádu (dále jen „krajský úřad“) ze dne 17. 2. 2004, č. j. KUZL 9648/03 ÚP-Do, o zamítnutí odvolání stěžovatelky a potvrzeno rozhodnutí Městského úřadu Kroměříž, stavebního úřadu (dále jen „stavební úřad“) ze dne 7. 11. 2003, č. j. stav/330/455/03/Bam., jímž byla manželům M. a K. S. (dále jen „osoby zúčastněné na řízení“) dodatečně povolena změna stavby rodinného domu č. p. 89 spočívající v přístavbě, nástavbě a stavebních úpravách rodinného domu na pozemku st. pl. č. 272 v k. ú. Vážany. Krajský soud v odůvodnění rozsudku označil za stěžejní pro celou věc vyřešení otázky sporného vlastnictví štítové (středové) zdi mezi rodinnými domy č. p. 89 a č. p. 91, přičemž většina žalobních námitek se týkala přímo či nepřímo vlastnictví stavby nebo pozemku. Podle krajského soudu stavební úřad v řízení postupoval přesně podle ustanovení § 137 zákona č. 50/1976 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „stavební zákon“), když mezi účastníky správního řízení nedošlo k dohodě o občanskoprávní námitce a nikdo z nich se neobrátil na občanskoprávní soud, takže si učinil sám úsudek o této námitce a ve věci rozhodl. Stavební úřad na základě projektové dokumentace, znaleckého posudku Ing. Čolakova a prohlídky stavby na místě samém opodstatněně dovodil, že štítová (středová) zeď mezi rodinnými domy č. p. 89 a č. p. 91 je součástí rodinného domu č. p. 89. Protože šlo o logický a věrohodný úsudek, jež se opíral i o odborná zjištění, a nijak nevybočoval ze zákonných mezí správního uvážení, bylo jím vyvráceno tvrzení stěžovatelky o vlastnictví předmětné zdi, která tvrdila, že zeď je minimálně společná. Opodstatněným nebyl shledán ani druhý okruh žalobních námitek, že správní orgány

porušily ustanovení § 58 odst. 2 a 5 stavebního zákona, když povolily stavbu na cizím pozemku, ale i to, že stavba stěžovatelky dělá oporu stavbě osob zúčastněných na řízení. Tyto totiž prokázali ve smyslu ustanovení § 58 odst. 2 stavebního zákona vlastnictví stavby a pozemku a jelikož jejich stavba ve společném jmění nespočívá na stavbě ve vlastnictví jiné osoby, nemusely předkládat smlouvu o zřízení věcného břemene (§ 58 odst. 5 stavebního zákona). Stejně tak jako nedůvodné byl posouzen třetí okruh žalobních námitek, že správní orgány porušily ustanovení § 134 odst. 1 v návaznosti na § 3, § 5 a § 35 o. z. Především šlo o zcela obecné tvrzení stěžovatelky, která ani nespécifikovala konkrétní skutkové okolnosti, jimiž mělo být naplněno porušení citovaných ustanovení a navíc, pokud stavební úřad a krajský úřad dospěly k závěru, že zeď mezi oběma objekty náleží k rodinnému domu č. p. 89 a je jeho nedílnou součástí, a dům č. p. 91 byl přistavěn k domu č. p. 89, aniž by měl svou vlastní štítovou zeď, došlo by za dobu jeho existence k vydržení práva užívat tuto zeď vlastníkem rodinného domu č. p. 91 v rozsahu, jak ji užíval doposud včetně komínových průduchů umístěných v předmětné štítové zdi. Nemohla být proto omezena práva stěžovatelky jako vlastnice rodinného domu č. p. 91 ve využívání komínových průduchů a nemohlo dojít ani k porušení citovaných ustanovení o. z. Ostatně správní orgány nerozhodovaly o vlastnictví dělicí zdi a komínových průduchů, ale v důsledku pasivity účastníků správního řízení si činily jen úsudek o občanskoprávní námitce, aby mohlo být rozhodnuto ve věci. Důvodným nebyl shledán ani čtvrtý okruh žalobních námitek. Stěžovatelka nespécifikovala skutkové a právní důvody nezákonnosti či nesprávnosti správních rozhodnutí a soud není povinen, ale ani oprávněn, cokoliv v tomto směru doplňovat či dovozovat. Pouze z neurčitých a nesouvislých náznaků adresovaných navíc správním orgánům a nikoliv soudu, které však nebyly v žalobě specifikovány, lze dovodit, že si stěžovatelka stěžovala u Okresního úřadu v Kroměříži na postup stavebního úřadu. Na tuto stížnost okresní úřad reagoval tak, že stavebnímu úřadu uložil provedení konkrétních úkonů. Jelikož nevydal rozhodnutí podle ustanovení § 59 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), kterým by zrušil prvostupňové rozhodnutí, nemohlo dojít ani k porušení tohoto ustanovení. Jinak se správní orgány námitkami stěžovatelky podrobně zabývaly a své závěry uvedly v odůvodnění obou správních rozhodnutí. V pátém okruhu žalobních námitek stěžovatelka nijak nespécifikovala nespolehlivé zjištění skutkového stavu věci a blíže nekonkretizovala, jakým způsobem se měly oba správní orgány dopustit porušení ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1 a § 46 správního řádu. Z již uvedených důvodů proto nebylo možno přezkoumat nekonkrétní žalobní námítka. Žalobní námítka uplatněné až v doplnění žaloby, v replice na vyjádření krajského úřadu a v průběhu ústního jednání byly uplatněny až po uplynutí zákonné lhůty k podání žaloby, a tedy opožděně a bez možnosti zásahu ze strany soudu. Konečně se nemohlo setkat s úspěchem ani stěžovatelkou namítané porušení ustanovení § 38 stavebního zákona, které se zabývá ochranou vlastnických práv v územním řízení, o něž však v tomto řízení vůbec nešlo.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podala stěžovatelka v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti poukázala na to, že již v žalobě srozumitelně vyložila, že protiprávním jednáním správních orgánů, které odsouhlasily zřízení části stavby na jejím pozemku, došlo k zásahu do jejích vlastnických práv. Tyto skutečnosti jsou patrné nejen z listinných důkazů, veřejných listin, ale i z fotodokumentace. Výsledkem tohoto postupu správních orgánů je tak rozpor s údaji v katastru nemovitostí, o jejichž závaznosti nemůže nikdo, tedy ani krajský soud, pochybovat. Tato námitka je o to závažnější, že údaje katastru nemovitostí jsou doloženy i dvěma, na sobě nezávislými, expertízami. Krajský soud si zřejmě vůbec neujasnil relativně jednoduchý skutkový základ žalobního žádání. Učinit si náležitý úsudek ve smyslu § 137 stavebního zákona zejména předpokládalo nahlédnutí do schválené dokumentace domu čp. 89 z roku 1939 a domu č. p. 91 z roku 1963. Stranou pak nebylo možno ponechat ani postulát, že splnění zákonných podmínek ustanovení § 38 stavebního zákona prokazuje navrhovatel, a nikoliv účastník řízení. Zákonné podmínky ustanovení § 58 stavebního zákona pak musí prokázat stavebník. Správní orgány

při svém rozhodování především nevzaly v úvahu, že na všech předchozích vydaných povoleních je uvedeno, že stavbu č. p. 89 je třeba realizovat na parcele 272. Z projektové dokumentace je ale zřejmé, že tato podmínka nebyla splněna. Krajský soud si navíc vůbec neujasnil majetnost střední zdi. V celé dokumentaci se také nenajde, o které zdi nebo úseky a ve kterých podlažích se jedná. Krajský soud při svém rozhodování nevzal v úvahu ani zcela zásadní předložený důkaz, a to znalecký posudek Ing. N., jež byl vypracován na základě požadavku Okresního soudu v Kroměříži ve věci sporu o náhradu škody, který je veden pod sp.zn. 12 C 235/2002. Tento znalecký posudek prokazuje, že věnec domu č. p. 89 je situován a prakticky uložen na zdi domu č. p. 91, a že tedy osoby zúčastněné na řízení stavěly se souhlasem stavebního úřadu na domě, který je ve vlastnictví stěžovatelky. Dům č. p. 91 má své platné povolení a nezákonné rozhodnutí narušuje nejen statiku tohoto domu, ale je i v rozporu s dobrými mravy. Pokud bylo správním orgánem vydáno povolení stavby, není ze žádných dokladů jasné, které povolení vlastně platí. Podle stavebního povolení ze dne 31. 7. 1997 měly osoby zúčastněné na řízení realizovat přístavbu. Vzhledem k tomu, že z jejich strany došlo k porušení podmínek stavebního povolení, jehož součástí byla i dohoda ze dne 28. 5. 1997, vydal stavební úřad dne 7. 11. 2003 tzv. dodatečné stavební povolení, z jehož obsahu není vůbec jasné, které části původního stavebního povolení platí a které nikoliv, či zda toto dodatečné stavební povolení ruší povolení původní. Veškerá vydaná stavební povolení pro rekonstrukci domu č. p. 89 určují stavbu výlučně na parcele č. 272 k.ú. Vážany. Dokumentace pak tuto stavbu situuje mimo tuto určenou parcelu, a to na parcelu č. 274. Jde tedy o zásah do vlastnického práva stěžovatelky. Rozhodnutí správního orgánu řeší otázku vlastnictví zdi mezi domy č. p. 89 a č. p. 91. Krajský soud ve svém rozsudku však vychází jen z katastru nemovitostí. Ve prospěch stěžovatelky jako vlastnice domu č. p. 91 ale hovoří odborné zaměření skutečného stavu věci a původní projektová dokumentace z roku 1939 a 1963. Ing. Č. jako znalec z oboru stavebnictví proto nemohl přinést do řešení problémů stran určení hranic pozemků a posouzení vlastnictví štitové zdi zásadní a relevantní poznatky, protože není znalcem z oboru geodzie. Krajský soud tak v rozporu se zákonem upřednostnil závěry statika proti třem erudovaným institucím, aniž by vysvětlil, z jakých důvodů tak učinil. Pokud tedy konstatuje, že stavební úřad na základě znaleckého posudku Ing. Č. dospěl k závěru, že štitová zeď mezi rodinnými domy č. p. 89 a č. p. 91 je součástí rodinného domu č. p. 89, pak tento závěr není možno akceptovat. Určit hranice pozemků není možné výpisem z listu vlastnictví, jak dovozuje krajský soud. K určení hranice pozemků je třeba zaměření. To zřetelně vyplývá zejména ze zákonů č. 265/1992 Sb., č. 344/1992 Sb., č. 359/1992 Sb. a prováděcích vyhlášek. Odborná firma na objednávku stavebního úřadu zaměřila hranici pozemků mezi domy č. p. 89 a č. p. 91 dne 12. 12. 2001 a dne 16. 3. 2004 provedla zaměření hranic pozemků na objednávku stěžovatelky i společnost GEODEZIE, a. s. se shodnými závěry, které odpovídají operátu založenému na katastrálním úřadu. Toto zaměření je dokonce shodné s projektovou dokumentací osob zúčastněných na řízení, kterou pro ně zpracovala Ing. L. Krajský soud tak v potřebném rozsahu nevyužil ke zjištění materiální pravdy obsah spisu. Stěžovatelka proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský úřad ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se plně ztotožňuje s napadeným rozsudkem krajského soudu. Zdůraznil, že jelikož mezi účastníky správního řízení nedošlo k dohodě o vlastnictví štitové zdi mezi domy čp. 89 a čp. 91, odkázal je stavební úřad na soud. Vzhledem k tomu, že se žádný z nich na soud neobrátil, nezbylo stavebnímu úřadu než si učinit úsudek o této otázce sám. Na základě předložené projektové dokumentace, prohlídky stavby na místě samém a na základě znaleckého posudku Ing. Č. pak dospěl k závěru, že štitová zeď mezi domy je součástí domu č. p. 89 a svůj úsudek pak v rozhodnutí přesvědčivě odůvodnil. Správními orgány a krajským soudem nebylo rozhodnuto o vlastnictví (dělicí zdi, komínových průduchů), neboť předmět řízení byl jiný. Správní orgány si pouze učinily ve věci potřebný úsudek tak, aby mohlo být rozhodnuto (§ 137 stavebního zákona). Tímto postupem nebyla

stěžovatelka krácena na svých právech. Do budoucna proto není vyloučeno, aby se podáním občanskoprávní žaloby domáhala svých práv. Dodatečné povolení stavby nahradilo původní stavební povolení, které se v takových případech neruší. Ing. Č. byl obeslán jako znalec z oboru statiky za účelem učinění úsudku ve smyslu § 137 odst. 3 stavebního zákona, aby mohlo být řízení o odstranění stavby ukončeno vydáním rozhodnutí, a nikoliv jako znalec z oboru zeměměřičství. Krajský úřad proto navrhl, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Stěžovatelka v replice k vyjádření krajského úřadu odkázala na svou argumentaci obsaženou v kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal na základě kasační stížnosti napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnila stěžovatelka v podané kasační stížnosti, a přitom i sám shledal vady uvedené v odstavci 3, k nimž musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Ze správního spisu vyplývá, že stavební úřad vydal dne 31. 7. 1997 pod č. j. stav/330/841/262/97/Bam osobám zúčastněným na řízení stavební povolení, kterým byla jim byla jako stavebníkům povolena ve sloučeném územním a stavebním řízení nástavba rodinného domu č. p. 89. Následně dne 8. 1. 2001 z vlastní iniciativy zahájil řízení podle ustanovení § 88 odst. 1 písm. b) stavebního zákona z důvodu rozporu skutečného provedení stavby s projektovou dokumentací ověřenou ve sloučeném územím a stavebním řízení (změna velikosti a tvaru přístavby vstupní části, změny vnitřních dispozic v jednotlivých podlažích rodinného domu, záměna okna za dveře v obvodové stěně II. nadzemního podlaží a další). Stavební úřad pak po doplnění podkladů vydal dne 14. 3. 2002 pod č. j. stav/455/02/Bam rozhodnutí, kterým osobám zúčastněným na řízení dodatečně povolil nástavbu rodinného domu č. p. 89. Okresní úřad Kroměříž, referát regionálního rozvoje pak rozhodnutím ze dne 4. 7. 2002, č. j. RR-330/8655/2002-S k odvolání stěžovatelky toto rozhodnutí a věc vrátil stavebnímu úřadu k novému projednání a rozhodnutí. Stavební úřad vydal dne 6. 1. 2003 pod č. j. stav./330/455/03/Bam další rozhodnutí, kterým opět dodatečně povolil změnu stavby rodinného domu č. p. 89. I toto rozhodnutí bylo zrušeno v odvolacím řízení rozhodnutím ze dne 29. 4. 2003, č. j. ÚP/602/03/Ze a věc byla opět vrácena stavebnímu úřadu k novému projednání a rozhodnutí, a to z důvodu nezákonného postupu stavebního úřadu při řešení uplatněných občanskoprávních námitek. Stavební úřad se v dalším řízení pokusil o smírné vyřešení námitek a jelikož se mu nepodařilo dosáhnout dohody, odkázal účastníky řízení s uplatněnými občanskoprávními námitkami na soud a řízení rozhodnutím ze dne 24. 6. 2003 přerušil. Jelikož žádný z účastníků řízení se na soud neobrátil, stavební úřad si učinil úsudek o námitkách sám a dne 7. 11. 2003 vydal pod č. j. stav/330/455/03/Bam rozhodnutí, kterým osobám zúčastněným na řízení dodatečně povolil v řízení podle ustanovení § 88 odst. 1 písm. b) stavebního zákona změnu stavby rodinného domu č. p. 89. Napadeným rozhodnutím krajského úřadu bylo zamítnuto odvolání stěžovatelky a rozhodnutí stavebního úřadu bylo potvrzeno.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že správní orgány i krajský soud považovaly za stěžejní v dané věci vyřešení otázky sporného vlastnictví štitové (středové) zdi mezi rodinným domem č. p. 89 a rodinným domem č. p. 91.

Právní teorie a praxe dospěla v uvedeném kontextu k rozlišování námitek veřejnoprávních (územně či stavebně technické námitek) a námitek občanskoprávních. Zatímco o námitkách veřejnoprávních rozhoduje vždy stavební úřad, u námitek občanskoprávních tomu tak vždy není. Občanskoprávní námitky je totiž možné rozdělit do dvou skupin (blíže viz Doležal, Mareček, Vobořil: Stavební zákon v teorii a praxi, Linde, 2003). Do první náleží

námítky, které překračují pravomoc stavebního úřadu nebo spolupůsobících orgánů státní správy. Jedná se typicky o námítky zpochybňující vlastnické právo či jeho rozsah, námítky vydržení či existence věcného břemene. O těchto námítkách může s konečnou platností rozhodnout pouze soud. Stavební úřad má pouze povinnost pokusit o dosažení dohody mezi stranami sporu, která by předešla soudnímu řízení. Pokud k dohodě nedojde, má stavební úřad pravomoc učinit si o námítce úsudek sám. Pokud by však námitka v případě její oprávněnosti znemožnila uskutečnit požadované opatření, nebo ho umožnila jen v jiné míře či formě, je stavební úřad povinen odkázat příslušného účastníka řízení (namítatele) na soud a stavební či jiné řízení přerušit. Druhou skupinou námitek jsou takové, které nepřekračují pravomoc stavebního úřadu, a ten je proto povinen o nich rozhodnout. Typicky se jedná o námítky proti přepokládané hlučnosti, prašnosti, zastínění, odstupu stavby apod. (tj. námítky budoucích imisí). Pokud si správní orgán činí sám úsudek místo rozhodnutí příslušného orgánu, nečiní tak, na rozdíl od něj, správním rozhodnutím. Úsudek pak není ani součástí výroku meritorního rozhodnutí, nýbrž ho správní orgán vyjádří a v odůvodnění rozhodnutí ve věci. Úsudek učiněný ve správním řízení také nijak nebrání tomu, aby jiný správní orgán nebo soud posoudil tuto otázku ve svém řízení zcela samostatně a odlišně. Úsudek sám je pak v plném rozsahu přezkoumatelný jak v rámci řízení o řádných, tak i mimořádných opravných prostředcích.

Z uvedeného vyplývá, že povinnost stavebního úřadu odkázat účastníka řízení na soud a řízení přerušit je dána pouze v případě občanskoprávní námítky překračující pravomoc stavebního úřadu, která by současně v případě její oprávněnosti měla za následek nemožnost uskutečnění požadované stavby či jiného opatření. V ostatních případech taková povinnost stavebního úřadu dána není a ten si může o námítce učinit úsudek samostatně. Pravomoc soudu rozhodovat o všech občanskoprávních námítkách, které překračují pravomoc stavebního úřadu, tím není zpochybněna. Pokud soud k návrhu o takové námítce rozhodne jinak než před ním stavební úřad, je dán důvod pro obnovu řízení podle ustanovení § 62 odst. 1 písm. b) správního řádu, resp. § 100 odst. 1 písm. b) zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

V projednávané věci jde o vyřešení občanskoprávní námítky (spor o vlastnictví štitové zdi mezi rodinnými domy č. p. 89 a č. p. 91), které má rozhodující význam v řízení vedeném podle ustanovení § 88 odst. 1 písm. b) stavebního zákona, o níž si stavební úřad učinil úsudek ve smyslu ustanovení § 137 odst. 3 stavebního zákona na podkladě projektové dokumentace, prohlídky stavby na místě samém a znaleckého posudku Ing. Č., když se nejprve bezúspěšně pokusil o dohodu mezi účastníky, poté odkázal účastníky řízení na soud a správní řízení přerušil, avšak žádný z účastníků se na soud s návrhem na řešení občanskoprávní námítky neobrátil. Správní orgány, a ani krajský soud, nerozhodly o vlastnictví (dělicí zdi, komínových průduchů), neboť předmět správního řízení byl jiný. Správní orgány si pouze učinily ve věci potřebný úsudek tak, aby mohlo být ve správním řízení rozhodnuto (§ 137 stavebního zákona). Jelikož takový úsudek stavebního úřadu je přezkoumatelný v řízení o řádných či mimořádných opravných prostředcích, musí být tento úsudek učiněn v souladu se základními pravidly správního řízení, tj. musí mimo jiné vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci, který je předpokladem zákonnosti a správnosti rozhodnutí správního orgánu (§ 3 odst. 1, 4, § správního řádu).

Nejvyšší správní soud z výše uvedeného dovozuje, že pro úsudek správních orgánů ve smyslu ustanovení § 137 odst. 3 stavebního zákona byl rozhodující znalecký posudek Ing. Č., prohlídka stavby na místě samém a projektová dokumentace. V této souvislosti má za to, že správní orgány a krajský soud hodnotily tento znalecký posudek zcela izolovaně, bez přihlídnutí k dalším důkazům, které byly navrhovány v žalobě, jež bylo ale také možno provést i bez návrhu účastníků (§ 34 odst. 1, 2, 4, 5 správního řádu, § 52 odst. 1 a § 77 odst. 1, 2 s. ř. s.), a které mohly mít zásadní význam pro úsudek o uvedené občanskoprávní námítce. Obsah znaleckého posudku nelze bez dalšího přebírat, ale je třeba jej v případě potřeby ověřovat i jinými důkazy, a to

zejména tehdy, jestliže mohou být pochybnosti o správnosti a úplnosti znaleckého posudku. V tomto směru by však správní orgán musel v zájmu plynulosti a hospodárnosti řízení ustanovit znalce až po shromáždění všech skutkových podkladů potřebných pro provedení znaleckého úkonu. Tedy ještě před ustanovením znalce musí provést všechny potřebné důkazy k všestrannému objasnění rozhodných skutečností a opatřit si i listinné důkazy potřebné pro podání posudku. Znalci je také třeba vymezit úkol, aby se zabýval jen skutečnostmi, k jejichž posouzení je třeba odborných znalostí. Nestací znalce pouze ustanovit a zaslat mu spis bez bližšího pokynu, čím se má zabývat a k čemu a v jakých otázkách má zaujmout své odborné stanovisko. S písemným posudkem znalce bez jeho výslechu se lze spokojit jen tehdy, lze-li důvodně předpokládat, že k doplnění nebo objasnění znaleckého posudku nebudou vznášeny dotazy. Ovšem i tehdy, pokud se správní orgán spokojí s písemným posudkem, je třeba provést dodatečný výslech znalce, pokud je to třeba vzhledem k obsahu posudku nebo k jiným okolnostem uváděným účastníky řízení. Objednávka znaleckého posudku ze dne 9. 1. 2002, kterou zaslal stavební úřad Ing. Č., CSc., v níž je pouze uvedeno „objednávka k provedení nezbytných statických posouzení sekundárních konstrukcí stavby č. 89/54 ulice Osvoboditelů, Kroměříž-Vážany“, neodpovídá shora popsáním požadavkům. Stejně tak není ze spisu patrné, zda tento znalecký posudek byl zaslán i účastníkům řízení, byť ti se tu a tam k němu útržkovitě vyjadřovali, a zástupce stěžovatelky s ním vyslovoval nespokojenost. Komplexní vyjádření k tomuto posudku ze strany účastníků řízení však není obsahem správního spisu.

Zákonem předepsanému postupu v úsilí o právo (zásadám spravedlivého procesu), vyplývajícího z Listiny základních práv a svobod (čl. 36 odst. 1), je nutno rozumět tak, že procesnímu právu účastníka řízení vyjádřit se k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a k věci samé a zejména navrhnout důkazy, jejichž provedení pro prokázání svých tvrzení pokládá za potřebné, odpovídá i povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také, pokud jim nevyhoví, v rozhodnutí uvést, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl (§ 157 odst. 2 o. s. ř. za použití § 64 s. ř. s.). Jestliže tak soud neučiní, zatíží své rozhodnutí nejen vadami, spočívajícími v porušení obecných procesních principů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami, vyjádřenými v čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 16. 2. 1995, sp.zn. III ÚS 61/94 a ze dne 8. 7. 1999, sp.zn. III. ÚS 87/99).

Nejvyšší správní soud nemohl přehlédnout, že stěžovatelka v souladu s ustanovením § 71 odst. 1 písm. e) s. ř. s. v žalobě uvedla, jaké důkazy navrhuje provést k prokázání svých žalobních tvrzení. Mezi těmito návrhy byl mimo jiné i návrh na provedení důkazu listinami: barevné výkresové dokumentace z roku 1939, zaměření rodinného domu č. p. 89 Vážany od firmy Inex ze dne 3. 12. 2001, zaměření skutečného stavu rodinných domů č. p. 89 a č. p. 91 v k.ú. Vážany od Geodezie Kroměříž, spol. s. r. o. ze dne 16. 3. 2004, projektové dokumentace střední zdi a kopie katastrální mapy, fotodokumentace rodinných domů č.p. 89 a č.p. 91 z roku 1964 až 1967. Tyto návrhy na provedení důkazu stěžovatelka nevzala zpět a krajský soud podle protokolu o jednání ze dne 5. 9. 2006 tyto návrhy nerealizoval, ale ani nerozhodl, že takový důkaz neprovede (§ 52 odst. 1 s. ř. s.) a neuvedl, jaké důvody ho k tomu vedly. Krajský soud svým procesním postupem, který je v rozporu i s citovanou judikaturou Ústavního soudu, vytvořil nezákonný stav. Obdobně zástupce stěžovatelky u jednání dne 5. 9. 2006 předložil, mimo jiné, záznam ze dne 28. 5. 1997 o jednání mezi manželými Novotnými a Spáčilovými, který je nedílnou součástí projektové dokumentace, jehož předmětem byla navrhovaná nadstavba rodinného domu č. p. 89, v němž bylo dohodnuto, že stávající zeď mezi oběma domy a štítová zeď jsou společné (jedna ideální polovina štítové zdi bude vždy patřit každému ze sousedů), dále zprávu o provedení stavebního dohledu ze dne 15. 12. 1998 a znalecký posudek Ing. L. N. č. 234-

05/2004 ze srpna 2004 pro Okresní soud v Kroměříži, z něhož vyplývá, že vybudovaný železobetonový věnec domu č. p. 89 nad 2. NP je uložen ve zdivu domu č. p. 91 a má vliv na stabilitu, a to v jeho podélné ose. Přesto, že zástupce stěžovatelky u ústního jednání zdůraznil, že uvedené listiny potvrzují tvrzení stěžovatelky, že štítová a středová zeď jsou společné pro objekty č. p. 89 a 91, a naopak vyvracejí závěry uvedené v napadeném správním rozhodnutí, krajský soud přečetl záznam ze dne 28. 5. 1997, zprávu o provedení státního stavebního dohledu ze dne 15. 12. 1998 a znalecký posudek, resp. jeho část, Ing. L. N. ze srpna 2004, ale v napadeném rozsudku se těmito důkazy nezabýval a nevyhodnotil je v souvislosti s dosavadními zjištěními, zejména se znaleckým posudkem Ing. Č., ačkoliv byly protichůdné.

Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že řízení před krajským soudem bylo založeno na zásadní procesní vadě, která ve svém důsledku mohla vést k nezákonnému rozhodnutí ve věci samé (§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.). Krajský soud totiž zvoleným postupem znemožnil účastníkům řízení, především stěžovateli, předložit ke svým tvrzením také další relevantní důkazní prostředky k žalobním bodům, čímž ve svém důsledku zasáhl i do ústavně zaručených práv účastníků řízení garantovaných čl. 36 odst. 1 a 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Nejvyšší správní soud má ze shora uvedeného za to, že je opodstatněný stížní bod, v němž stěžovatelka vytýká krajskému soudu nevyhodnocení projektové dokumentace domu č. p. 89 z roku 1939 a domu č. p. 91 z roku 1963, stavebního povolení a kolaudace těchto domů, z nichž bylo patrně možno zjistit místa průchodu hranice mezi sousedícími domy a situování zdí každého domu na tom kterém pozemku (p. č. 272 a p. č. 274) a pak posoudit jejich vlastnictví včetně střední a štítové zdi. Stejně tak je opodstatněný stížní bod, že krajský soud při svém rozhodování nevzal v úvahu ani zcela zásadní předložený důkaz, a to znalecký posudek Ing. N. Důvodnost pak není možno upřít ani stížnímu bodu, v němž stěžovatelka dovozuje, že určit hranice pozemků není možné výpisem z listu vlastnictví (k určení těchto hranic je třeba zaměření), a že krajský soud k zodpovězení rozhodných otázek, o nichž si učinil úsudek správní orgán, nevyužil vyhodnocení barevné výkresové dokumentace z roku 1939, zaměření rodinného domu č. p. 89 Vážany od firmy Inex ze dne 3. 12. 2001, zaměření skutečného stavu rodinných domů č. p. 89 a č. p. 91 v k.ú. Vážany od Geodezie Kroměříž, spol. s. r. o. ze dne 16. 3. 2004, projektové dokumentace střední zdi a kopie katastrální mapy a fotodokumentace rodinných domů č. p. 89 a č. p. 91 z roku 1964 až 1967. Stěžovatelka proto právem konstatuje, že Ing. Č. jako znalec z oboru stavebnictví nemohl bez dalšího přinést zásadní vyřešení otázky určení hranic pozemků a posouzení vlastnictví štítové a středové zdi, aniž by krajský soud nevzal v úvahu i další důkazní prostředky, k nimž jednak vůbec nepřihlédl nebo u nichž nevyhodnotil výsledky dokazování. Pokud tedy krajský soud konstatoval, že stavební úřad na základě znaleckého posudku Ing. Č. dospěl k závěru, že štítová zeď mezi rodinnými domy č. p. 89 a č. p. 91 je součástí rodinného domu č. p. 89, pak tento závěr nevychází z úplně zjištěného skutkového stavu. Orgány veřejné správy si pro své závěry neopatřily všechny potřebné důkazy a z dosavadních důkazů nevyvodily ani odpovídající právní závěry.

Ze všech výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

V dalším řízení bude na krajském soudu, aby se znovu zabýval všemi žalobními námitkami a návrhy na provedení důkazů, odstranil vady vytýkané v odůvodnění tohoto rozsudku, vyhodnotil provedené důkazy jednotlivě a v jejich souhrnu i s důkazy provedenými v řízení před správními orgány a vydal rozhodnutí, které bude odpovídat zákonu.

Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. listopadu 2008

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu